

อนาคตภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย (ช่วง ค.ศ. 2020-2029)
THE SCENARIO OF NURSING CURRICULUM IN THE NEXT DECADE
(A.D. 2020-2029), RAJABHAT UNIVERSITY IN THAILAND

ทินกร บัวชู*

ณัทกวี ศิริรัตน์

ประภาพร เมืองแก้ว

Thinnakorn Buachu

Nutkawe Sirirat

Prapaporn Muangkaew

อาจารย์ประจำวิทยาลัยการพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก 65000

Nursing Instructor, College of Nursing, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok, 65000, Thailand

*Corresponding Author Email: Thinnakorn.b.1987@gmail.com

Received: June 23, 2020

Revised: November 11, 2020

Accepted: December 15, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคเดลฟาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย ช่วง ค.ศ. 2020-2029 โดยใช้การรวบรวมความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยกระบวนการจัดระบบความคิดและการตีความแบบบรรยายถึงองค์ประกอบของหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย ช่วง ค.ศ. 2020-2029 ควรประกอบด้วย 1) ปรัชญาและแนวคิดการจัดการศึกษาหลักสูตร ได้แก่ ปรัชญาของหลักสูตร จุดมุ่งหมายหลักสูตร คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา แนวคิดการจัดการศึกษา โครงสร้างหลักสูตร และรูปแบบการจัดการศึกษา 2) สมรรถนะอาจารย์ประจำหลักสูตร และ 3) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สรุปผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงทิศทางแนวโน้มอนาคตภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตพยาบาลนักปฏิบัติที่มีอัตลักษณ์ของสถาบันการศึกษาแห่งศาสตร์พระราชา เพื่อพัฒนาสุขภาพของชุมชนท้องถิ่นท่ามกลางสภาพการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพทั่วโลก และยกระดับศักยภาพระบบการผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรตามมาตรฐานของสภาการพยาบาล

คำสำคัญ : อนาคตภาพ, หลักสูตรพยาบาลศาสตร, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

Abstract

This future research using the Delphi technique aimed to study the future scenario of the educational management of the nursing curriculum in the next decade (A.D. 2020-2029) at Rajabhat University in Thailand by collecting 20 opinions of administrators and nursing professors who had knowledge and experience in educational management of nursing curriculum. The research instruments were semi-structured interview guidelines. The data were analyzed by content analysis using a process of systems thinking management and the descriptive interpretation of the curriculum components.

The result of the research shows that the future scenario of educational management of the nursing curriculum at Rajabhat University in Thailand, during A.D. 2020-2029, consists of three components: 1) the philosophy and concepts of educational management, namely the philosophy of the curriculum, course aims, student qualifications, educational management concepts, course structures, and educational management models, 2) the competency of curriculum instructors, 3) the desirable characteristics among graduate nurses in a Bachelor of Nursing Program at Rajabhat University.

The conclusion of this research reflected the direction, trend, and future scenario of educational management of the nursing curriculum at Rajabhat University in the co-production of graduated nurses, and practitioners with the identity of The King institute to improve the health quality of the local community among the lack of professional nurses around the world and to upgrade the potential of the graduated nurse production system that has the desired characteristics of the curriculum in accordance with the standard requirements of the Thailand Nursing and Midwifery Council.

Keywords : future, nursing curriculum, Rajabhat University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาพยาบาลมีพัฒนาการของการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรทางการพยาบาลมาโดยตลอด สิ่งสำคัญที่สุดของการศึกษาพยาบาล คือ การมีหลักสูตรที่มีมาตรฐานและผ่านการรับรองจากสภาการพยาบาล และสิ่งสำคัญอีกประการคือหลักสูตรแฝง ซึ่งหมายถึงอิทธิพลที่ไม่ได้มีการกำหนดหรือเขียนไว้ในหลักสูตร แต่เป็นสิ่งที่ได้มาหรือเกิดขึ้นขณะใช้หลักสูตร โดยมีอิทธิพลต่อผู้เรียนทั้งทางบวกและทางลบ เช่น อิทธิพลจากสภาพสังคม วัฒนธรรมของสถาบันการศึกษา อิทธิพลจากแหล่งเรียนรู้ และที่สำคัญอาจารย์พยาบาล ทั้งหมดล้วนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการศึกษพยาบาล เพื่อที่จะสามารถจัดการศึกษา

พยาบาลที่มีประสิทธิภาพ ได้บัณฑิตพยาบาลเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรและเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม คือ พยาบาลวิชาชีพที่มีความรู้ มีคุณธรรมและมีจิตวิญญาณของพยาบาลอย่างแท้จริง (Skulphan, 2015) จากแนวคิดอนาคตภาพการพยาบาลของ Hassmiller and Squires (2020) ที่กล่าวถึงบทบาทของพยาบาลใน ค.ศ. 2020-2030 ว่าเป็นการพัฒนาสุขภาพของบุคคล ครอบครัวและชุมชน โดยการจัดการกับปัจจัยทางสังคมที่กระทบต่อภาวะสุขภาพ และให้การดูแลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถเข้าถึงได้สำหรับทุกคน และการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองต่อความต้องการความสามารถของพยาบาล ในการเปลี่ยนแปลง

การสร้างระบบที่เชื่อมโยงการส่งต่อการดูแลสุขภาพและความต้องการของชุมชนในสังคมที่มีคุณภาพที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาที่ผลิตพยาบาลวิชาชีพ เพราะประชาชนในประเทศต่าง ๆ ต่างก็ต้องการพยาบาลที่มีคุณภาพ สามารถให้การพยาบาลข้ามวัฒนธรรมได้ สถาบันการศึกษาจึงต้องปรับตัวในการผลิตพยาบาลวิชาชีพให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเพิ่มศักยภาพที่จะรับนักศึกษาเพื่อผลิตพยาบาลวิชาชีพและสรรหาอาจารย์พยาบาลที่มีคุณภาพ ทั้งคุณวุฒิและประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อการเป็นอาจารย์สำหรับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนนั้น มีการปรับปรุงหรือเพิ่มหลักสูตรทางการพยาบาลให้มีความหลากหลาย พัฒนาระบบการศึกษาพยาบาลให้มีความทันสมัยอย่างต่อเนื่องและได้ตามมาตรฐานสากล มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนที่แตกต่างไปจากเดิม และมีการกำหนดระบบการพัฒนาอาจารย์ให้มีความพร้อมในการผลิตนักศึกษาพยาบาลที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ (Boonklam & Onsri, 2014) ทั้งนี้ อาจเป็นหลักสูตรปกติหรือหลักสูตรนานาชาติ และให้สถาบันการศึกษาที่มีการรับนักศึกษารายงานข้อมูลและจำนวนการรับให้กับสภาการพยาบาลทุกปีการศึกษา (Srisuphan, Luangamornlert, & Sawaengdee, 2012)

แนวคิดการเปิดสอนหลักสูตรทางการพยาบาลที่เอื้อต่อการเข้ามาเรียนของนักศึกษาในอาเซียนทุกประเทศ ให้สามารถเทียบโอนหน่วยกิตซึ่งกันและกันได้ และมีการเพิ่มเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับระบบบริการสุขภาพของประเทศในอาเซียนและระบบการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาพยาบาลในอาเซียน และการจัดโปรแกรมการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sngounsiritham, 2012) ทำให้ออนาคตภาพของ

การจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในบริบทประชาคมอาเซียนมีปรัชญาหลักสูตร มีความเชื่อและค่านิยมที่พยาบาลจะต้องเป็นผู้ให้บริการด้านสุขภาพที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล สอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน และสถานะของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Kotra, Phoklin, & Krommuang, 2017)

กระแสโลกาภิวัตน์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมไทย ทำให้กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพและแนวโน้มการจัดการศึกษาพยาบาล รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้ประชากรมีหลากหลายกลุ่มอายุ การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการเจ็บป่วยที่มีความรุนแรงและซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น สังคมไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้แนวโน้มของการจัดการศึกษาพยาบาลโดยเฉพาะผู้เรียนพยาบาลในอนาคตที่อยู่ในกลุ่มที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ต้องสามารถทำหลายสิ่งได้ในเวลาเดียวกัน และมีความรู้เท่าทันเทคโนโลยีเป็นอย่างดี ทำให้ผู้สอนต้องปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลัก “สอนให้น้อย แต่ให้เรียนรู้ให้มากขึ้น” มีการใช้นวัตกรรมใหม่ในการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนการสอน และมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้มากขึ้น (Kaewsasri, Nilliaum, & Heetaksorn, 2017) สอดรับกับนโยบายการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในอนาคตที่เน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนและมันสมองของประเทศ สถานศึกษาจึงต้องตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศ และควรส่งเสริมการจัดกลุ่มสถานศึกษาตามความเชี่ยวชาญเฉพาะ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมทางวิชาการ ที่สำคัญคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยควรต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเข้มข้นทั้งด้านคุณวุฒิ ความรู้ การวิจัยและประสบการณ์

ที่สอดคล้องกับสาขาวิชาและความต้องการของประเทศ

อย่างไรก็ตาม สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตพยาบาล ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนอาจารย์พยาบาล และอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาพยาบาลไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่สภาการพยาบาลกำหนด (Chutangorn & Luangamornlert, 2013) มีผลทำให้การประเมินการรับรองหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของสถาบันการศึกษาบางแห่งไม่ผ่านรับการรับรองหลักสูตรจากสภาการพยาบาล มีผลทำให้ต้องงดการรับนักศึกษาใหม่ เพราะสะท้อนถึงการไม่มีคุณภาพของหลักสูตร ดังนั้น ระบบการศึกษายพยาบาลจึงต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร ปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอน และเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความจริงของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งต้องมีการปรับระบบการประเมินผลให้มีความถูกต้อง ชัดเจน และครอบคลุมมากขึ้น ผู้สอนก็ต้องปรับบทบาทตัวเองเพื่อสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีทักษะที่จำเป็นในอนาคตและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วย (Sutthinarakorn, 2017)

ดังนั้น การศึกษาแนวโน้มทิศทางของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ของแรงผลักดันต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่อนาคต และช่วยให้ได้ข้อมูลสำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอนในอนาคต (Popper, 2008 as cited in Anupunpsit, Suwande, Wetcharungsri, & Sukjaroen, 2016) และปัจจุบันแนวโน้มการเปิดทำการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยมีเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีการศึกษา 2563 มีมหาวิทยาลัยราชภัฏ 12 แห่งที่ทำการเปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตภายใต้การรับรองหลักสูตรจากสภาการพยาบาล และอยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงการ

อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) หรือ สำนักงานการอุดมศึกษา (สกอ.) เดิม ที่มุ่งจัดการศึกษาพยาบาลเพื่อสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นและภูมิภาคในการดูแลด้านสุขภาพ และเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันระหว่างสถาบันการศึกษาพยาบาลของมหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21 กับสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลอื่น ๆ การวิจัยเกี่ยวกับอนาคตภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย ช่วง ค.ศ. 2020-2029 จะทำให้ได้ข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับมุมมองของผู้บริหารและอาจารย์ในการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในอนาคต ซึ่งมีประโยชน์ต่อการผลักดันนโยบายการจัดการศึกษาพยาบาลทั้งในระดับสถาบันและระดับชาติต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย ช่วง ค.ศ. 2020-2029

คำถามวิจัย

อนาคตภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในช่วง ค.ศ. 2020-2029 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทยเป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ผู้ให้ข้อมูล เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์และคุณสมบัติ ได้แก่ มีประสบการณ์ในการกำหนดนโยบายอย่างน้อย 5 ปี ในการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และเป็นอาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์หรือวิทยาลัยการพยาบาล สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน และสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยแบ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารการศึกษาพยาบาล จำนวน 4 คน อาจารย์พยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 คน อาจารย์พยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 5 คน อาจารย์พยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 3 คน และอาจารย์พยาบาลสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 3 คน และหยุดดำเนินการเมื่อข้อมูลอิ่มตัว ในการวิจัยนี้ได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 20 คน ซึ่งเพียงพอตามคำแนะนำในการใช้เทคนิคเดลฟายที่ควรมีผู้เชี่ยวชาญจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป จึงจะมีระดับความคลาดเคลื่อนลดลงอย่างคงที่และมีความคลาดเคลื่อนน้อยมาก (Macmillan, 1971 as cited in Srisatidnarukul, 2010)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีลักษณะข้อคำถามแบบปลายเปิด โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มาบูรณาการเพื่อกำหนดกรอบในการสร้างข้อคำถามในประเด็นปรัชญา จุดมุ่งหมาย แนวคิด การจัดการศึกษา โครงสร้าง รูปแบบการจัดการศึกษา สมรรถนะอาจารย์ และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตร โดยนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับที่ปรึกษาโครงการวิจัย ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้เขียนตอบ

การพิทักษ์สิทธิ์ การวิจัยนี้ได้รับการอนุมัติจากเครือข่ายคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาค มหาวิทยาลัยนเรศวร (Regional Research Ethics Committee: RREC) RREC No. 097/62 COA No. 001/2020 มีมติรับรอง วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2563 และขอรับการอนุมัติบุคลากรเป็นผู้เชี่ยวชาญจากวิทยาลัยการพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้วิจัยส่งเอกสารชี้แจงข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทราบว่า

มีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าและไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งการถอนตัวออกจากโครงการวิจัยจะไม่มีผลกระทบในทางใด ๆ ต่อผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้งสิ้น แล้วจึงให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยก่อนลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติผู้เชี่ยวชาญทางเว็บไซต์หรือโทรสอบถามทางคณะพยาบาลศาสตร์ เพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นติดต่อผู้เชี่ยวชาญทางโทรศัพท์ แนะนำตัวเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยแล้วดำเนินการทำหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญจากวิทยาลัยการพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งส่งอีเมลเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเขียนตอบ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 จนถึง วันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยใช้การตีความ (interpretation) และเก็บข้อมูลจนข้อมูลจนอิ่มตัว และมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เพื่อสรุปข้อค้นพบและตอบวัตถุประสงค์วิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย ช่วง ค.ศ. 2020-2029 ประกอบด้วย 1) ปรัชญาและแนวคิดการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ 2) สมรรถนะอาจารย์ประจำหลักสูตร และ 3) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตร มีรายละเอียด ดังนี้

1. ปรัชญาและแนวคิดการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏใน ช่วง ค.ศ. 2020-2029 ประกอบด้วย

ปรัชญาของหลักสูตร คือ เป็นสถาบัน การศึกษาพยาบาลของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อ การพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้พันธกิจสำคัญเพื่อพัฒนา สุขภาวะของชุมชนท้องถิ่น โดยบูรณาการศาสตร์ ทางการพยาบาลและศาสตร์ของพระราชา เพื่อ ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ครอบคลุมการให้บริการสุขภาพอนามัยแบบ องค์กรรวมภายใต้ความแตกต่างของบริบทเชิงพื้นที่ ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล โดยการผลิตบัณฑิต พยาบาลนักรักษาปฏิบัติที่มีอัตลักษณ์ของสถาบัน การศึกษาแห่งศาสตร์พระราชา เพื่อพัฒนาสุข ภาวะของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

จุดมุ่งหมายหลักสูตร ผลิตพยาบาล วิชาชีพเพื่อตอบสนองการให้บริการในทุกกระดับ โดยเฉพาะในระบบบริการสุขภาพของชุมชน ท้องถิ่น มุ่งพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตพยาบาล ในการดูแลสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่นให้มี สุขภาวะที่ดี ทั้งระดับบุคคลทุกช่วงอายุตั้งแต่เกิด จนเข้าสู่ภาวะชราภาพและภาวะสุดท้ายของชีวิต การดูแลสุขภาพครอบครัว กลุ่มคนและชุมชน โดย ครอบคลุมภาวะสุขภาพดี ภาวะสุขภาพเสี่ยงและ ภาวะการเจ็บป่วย ในทุกมิติของการพยาบาล

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา มีดังนี้

1. อายุไม่เกิน 35 ปี
2. ผ่านการประเมิน Soft Skill เช่น ทักษะส่วนบุคคล ทักษะด้านอาชีพ ทักษะทางสังคม
3. กรณีผู้เรียนต่างชาติต้องสามารถใช้ ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี ทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
4. ผู้เรียนจบสายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ กรณีผู้เรียนที่จบสายสามัญอื่น ๆ หรือผู้ที่จบ ปริญญาตรีต้องผ่านการสอบได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ หลักสูตรกำหนดไว้
5. การกำหนดโควตาพิเศษสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นหรือจังหวัดข้างเคียงใน เขตพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ๆ

แนวคิดการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 12 แนวคิด ได้แก่ 1) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์

การพัฒนาท้องถิ่น 2) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพ นานาชาติ (Medical Hub) 3) มุ่งเทียบเคียงคุณภาพ การศึกษากับมหาวิทยาลัยชั้นนำ 4) การสร้างกลุ่ม เครือข่ายสถาบันการศึกษายาบาลราชภัฏเพื่อ การผลิตบัณฑิตพยาบาล 5) สร้างเครือข่ายความ ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ 6) แลกเปลี่ยน อาจารย์พยาบาลระหว่างสถาบันการศึกษา พยาบาลเพื่อสร้างร่วมมือทางวิชาการและ วิชาชีพ 7) จัดการศึกษาพยาบาลร่วมกับชุมชน ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้ชุมชนและ สังคม 8) ตอบสนองต่อความต้องการของ ตลาดแรงงานในการดูแลประชากรส่วนใหญ่ของ สังคมโลกโดยเฉพาะผู้สูงอายุ 9) ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลผสมผสานในการจัดการศึกษาพยาบาล 10) จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนใน ศตวรรษที่ 21 และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Life Long Learning) 11) บูรณาการการฝึกปฏิบัติงาน กับสถานบริการสุขภาพปฐมภูมิ ศูนย์สุขภาพชุมชน และ 12) บูรณาการการฝึกปฏิบัติงานในคลินิก ระหว่างสถาบันการศึกษาพยาบาลกับแหล่งฝึก เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง ในวิชาชีพพยาบาล

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย 17 รายการสำคัญ ได้แก่ 1) รายวิชาในหมวดการศึกษา ทั่วไปที่ส่งเสริมทักษะ Soft Skill 2) รายวิชาใน หมวดวิชาชีพที่ สอดรับกับสังคมผู้ สูงอายุ 3) รายวิชาในหมวดวิชาเลือกเสรีที่เน้นการมี ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนต่างสาขาวิชา 4) จำนวน หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต และไม่ควรเกิน 130 หน่วยกิต 5) อัตลักษณ์ของหลักสูตรที่ พัฒนามาจาก การวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในชุมชน ท้องถิ่น 6) หลักสูตรที่เกิดจากชุมชนท้องถิ่นมี ส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร 7) หลักสูตรเน้น การศึกษาเพื่อให้เข้าใจความแตกต่างทาง วัฒนธรรมที่หลากหลายและซับซ้อน 8) หลักสูตร ที่ส่งเสริมการมีทักษะในการดำเนินชีวิตใน

ศตวรรษที่ 21 9) หลักสูตรที่สอดคล้องกับยุคของเทคโนโลยีดิจิทัล 10) เนื้อหาภาคทฤษฎีมีการบูรณาการความรู้จากศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามลักษณะของชุมชนท้องถิ่น 11) ฝึกภาคปฏิบัติในหน่วยให้บริการทางสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ ทดดิยภูมิในชุมชนท้องถิ่น 12) บูรณาการทุกรายวิชาลงพื้นที่ชุมชนเพื่อให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น 13) บูรณาการการดูแลผู้ป่วยจากหอผู้ป่วยจนถึงการเยี่ยมบ้านหลังจำหน่ายผู้ป่วย 14) เน้นการดูแลผู้สูงอายุ 15) เรียนแบบผสมหน่วยกิตเพื่อเทียบโอนปริญญา 16) วัดประเมินผลจากสมรรถนะเป็นฐานในทุกรายวิชา (competency based) และ 17) ประเมินผลตามสมรรถนะชั้นปีเพื่อเลื่อนชั้นปี

รูปแบบการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 7 รูปแบบ ได้แก่ 1) จัดการศึกษาตามลักษณะของผู้เรียนราชภัฏในปัจจุบัน 2) จัดการศึกษาที่ผสมผสานระหว่างการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนออนไลน์ 3) จัดการศึกษานอกห้องเรียน 4) จัดการศึกษาในคลินิกโดยการมีส่วนร่วมของพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วย 5) จัดการศึกษาที่เน้นชุมชนเป็นฐาน Project based สำหรับการแก้ปัญหาโจทย์ในชุมชน 6) จัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของสหสาขาวิชาชีพ (interprofessional education: IPE) และ 7) จัดการศึกษาโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เป็นฐาน

2. สมรรถนะอาจารย์ประจำหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏในช่วง ค.ศ. 2020-2029 ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ได้แก่ 1) สมรรถนะส่วนบุคคล คือมีภาพลักษณ์ที่ดีเข้าใจธรรมชาติและยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนยุคใหม่ 2) สมรรถนะเชิงวิชาชีพครู มีความสามารถในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ออกแบบการสอนอย่างสร้างสรรค์และใช้กลยุทธ์การสอนที่สะท้อนให้เห็นถึงปรัชญาทางการพยาบาล 3) สมรรถนะเชิงวิชาชีพพยาบาล มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติทางคลินิก มีทักษะในการถ่ายทอดประสบการณ์วิชาชีพ สามารถใช้เหตุผลใน

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ถูกต้องเหมาะสม 4) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการสร้างสรรค์นวัตกรรม ก้าวทันและสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงในยุคการเรียนรู้แบบดิจิทัล 5) สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาผลงานทางวิชาการ มีสมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางสุขภาพและการพัฒนาสุขภาวะของชุมชนท้องถิ่น และ 6) สมรรถนะเชิงพัฒนาพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น สามารถประยุกต์ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มาพัฒนากระบวนการให้บริการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นปัญหาภาวะสุขภาพของชุมชนท้องถิ่น

3. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏในช่วง ค.ศ. 2020-2029 ประกอบด้วยคุณลักษณะ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเจตคติต่อวิชาชีพ มีความศรัทธาต่อวิชาชีพ มีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาวิชาชีพ มองประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตน เคารพสิทธิ คุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 2) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นแบบอย่างด้านการดูแลสุขภาวะตนเองของบุคคลในชุมชนท้องถิ่น 3) ด้านอัตลักษณ์ของสถาบัน มีความเข้าใจในภาวะสุขภาพของชุมชนท้องถิ่น มีความเชี่ยวชาญในกลุ่มโรคที่พบบ่อย และมีสมรรถนะการทำงานเชิงรุกในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น 4) ด้านความรู้ความสามารถ มีความสามารถในการดูแลผู้ป่วยจากหลากหลายวัฒนธรรม ทุกช่วงวัยและทุกสภาวะสุขภาพ มีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้ป่วยกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน 5) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะทางการพยาบาล และ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติการเชิงวิชาชีพ ให้บริการด้วยจิตใจความเป็นมนุษย์ มีทักษะการปฏิบัติการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม โดยใช้กระบวนการพยาบาลเป็นเครื่องมือ

เพื่อตอบสนองปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสุขภาพที่รวดเร็ว

การอภิปรายผลการวิจัย

1. อนาคตภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏชี้ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร ได้แก่ ปรัชญาและแนวคิดการจัดการศึกษา ดังนั้น การจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากขึ้น และเป็นการศึกษาที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้และมีทักษะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก โดยเฉพาะประเด็นภาวะสุขภาพจากตัวอย่างของการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ เช่น ไวรัสโคโรนาที่มีความซับซ้อนและแพร่กระจายในวงกว้าง ทำให้สถาบันการศึกษาพยาบาลของมหาวิทยาลัยราชภัฏเล็งเห็นความสำคัญในการร่วมผลิตบัณฑิตพยาบาลและบุคลากรทางสุขภาพ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ผลิตพยาบาลวิชาชีพเพื่อตอบสนองการให้บริการในระดับปฐมภูมิหรือในระบบบริการสุขภาพของชุมชนท้องถิ่น ดูแลสุขภาพของประชาชนทุกช่วงวัย ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มคนและชุมชน ที่ครอบคลุมภาวะสุขภาพดี ภาวะสุขภาพเสี่ยงและภาวะเจ็บป่วย

2. ปรัชญาและแนวคิดการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบว่าแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในการดูแลประชากรส่วนใหญ่ของสังคมโลกโดยเฉพาะผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ทำให้สังคมไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้สถาบันการศึกษาทางการพยาบาลต้องจัดเนื้อหาการพยาบาลผู้สูงอายุไว้ในหลักสูตร เน้นการเรียนการสอน

การสร้างสรรคนวัตกรรมและการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยเฉพาะการดูแลในชุมชน (Kaewsasri, Nilliaum, & Heetaksorn, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยที่มีอัตลักษณ์ของสถาบันการศึกษาแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาสุขภาพของชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรที่ควรเน้นการศึกษาเพื่อให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา โดยมีเทคโนโลยีทันสมัยเป็นตัวขับเคลื่อนในยุคที่เรียกว่า The New Digital Age นอกจากนี้ ผู้เรียนควรได้เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก อุณหภูมิโลกที่สูงขึ้น การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และผลกระทบต่อ การเคลื่อนย้ายกำลังคนข้ามประเทศ (Jedaman et al., 2017) การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทำให้พยาบาลวิชาชีพจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพด้านความสามารถที่หลากหลาย สามารถให้การดูแลข้ามวัฒนธรรม โดยเคารพในความเชื่อและความแตกต่างของผู้รับบริการ (Julawong, 2014)

3. สมรรถนะอาจารย์ประจำหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบว่า สมรรถนะเชิงวิชาชีพครู สมรรถนะเชิงวิชาชีพพยาบาล และสมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาผลงานทางวิชาการ โดยรวมแล้วเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการเป็นสำคัญ ตั้งแต่การสอนนักศึกษาจนถึงการทำวิจัยและสร้างผลงานวิชาการ สอดคล้องกับการศึกษา Roongruangsri and Sngounsiritham (2015) ที่บอกว่าอาจารย์พยาบาลต้องมีสมรรถนะพื้นฐาน คือ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการพยาบาล และการทำงานด้านวิชาการในบทบาทของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาที่ประกอบด้วย งานสอน งานวิจัย งานบริการวิชาการและงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ การปิดช่องว่างระหว่างบริการกับการศึกษา เนื่องจากเทคโนโลยีในการดูแลผู้ป่วยมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและมีการใช้โปรแกรม

คอมพิวเตอร์ในการพยาบาลมากขึ้น (Sngounsiritham, 2010) อาจารย์พยาบาลจึงต้องมีสมรรถนะด้านการใช้และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศทางการพยาบาล สอดคล้องกับนโยบายของสภาการพยาบาลที่ให้อาจารย์พยาบาลขึ้นปฏิบัติทางคลินิกในสาขาที่รับผิดชอบ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติ (faculty practice) ให้อาจารย์พยาบาลได้มีโอกาสพัฒนาสมรรถนะตามความเชี่ยวชาญของตนเองอย่างต่อเนื่องและรู้เท่าทันเทคโนโลยีที่ใช้ในการดูแลผู้ป่วย ดังนั้นอาจารย์พยาบาลจึงต้องเป็นทั้งนักวิชาการ มีความชำนาญทางคลินิก และเป็นนักปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อให้สามารถสอนนักศึกษาพยาบาลให้เป็นบัณฑิตนักปฏิบัติที่มีความรู้ทางการพยาบาลที่ดีได้

4. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล สอดคล้องกับการกำหนดเป้าหมายคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษใหม่ของ Sinlarat (2016) ที่ในอนาคตผู้เรียนควรรู้จักวิเคราะห์ วิจัย สร้างสรรค์ มีจินตนาการ และสามารถออกแบบสิ่งใหม่ ๆ ได้ มีคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบและช่วยเหลือสังคม นอกจากนี้ผลการวิจัยคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยังพบว่า ผู้เรียนในยุคนี้เป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและมีการใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ทำให้สามารถเรียนรู้ได้จากทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตราชภัฏที่กำหนดใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติฯ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และยังสอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนในยุคดิจิทัลของ Chaemmchoy (2018) ที่ผู้เรียนมีฐานะเป็นหุ้นส่วนในการเรียนรู้ร่วมกันอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปกำหนดนโยบายและเตรียมความพร้อมการจัดการศึกษาพยาบาล รวมทั้งวางแผนการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับปรัชญาวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และแนวคิดการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนกำหนดแนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะของอาจารย์ประจำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทที่จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพยาบาลในอนาคตทำได้อย่างครอบคลุม มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างบัณฑิตพยาบาลที่มีตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความคาดหวังของสังคม ประเทศชาติ และบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Anupunpisit, V., Suwantee, S., Wetcharungsri, P., & Sukjaroen, N. (2016). Foresight of Thai nurses in Asian Economic Community. *Journal of The Police Nurses, 8*(2), 119-128.
- Boonklam, R., & Onsri, P. (2014). Role of nursing education institute towards Asian Community. *Journal of The Royal Thai Army Nurses, 15*(3), 103-107.
- Chaemmchoy, S. (2018). *School management in digital era*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Chutangorn, P., & Luangamornlert, S. (2013). A nationwide survey of nursing leaders. *Thai Journal of Nursing Council, 28*(1), 5-18.
- Jedaman, P., BUARAPHAN, K., Pimdee, P., Yuenyong, C., Sukkamart, A., Suksup, C., & Kinboon, N. (2017). *The 21st century: Managing in organization and human resource for Thailand 4.0*. Bangkok: Suit paisarn builder.
- Hassmiller, S., & Squires, A. (2020). *The future of nursing: Leading change, advancing health*. Retrieve from <https://nam.edu/publications/the-future-of-nursing-2020-2030/>
- Julawong, O. (2014). Transcultural care and AEC era. *Journal of The Royal Thai Army Nurses, 15*(1), 1-6.

- Kaewsasri, A., Nilliaum, R., & Heetaksorn, C. (2017). Changes in Thai society and culture and trends of nursing profession. *Songklanagarind Journal of Nursing, 37*(3), 160-169.
- Kotra, P., Phoklin, S., & Krommuang, A. (2017). A scenario of educational management of undergraduate nursing curricula in the context of Asian Community. *Journal of Health Science Research, 11*(2), 18-27.
- Roongruangsri, S., & Sngounsiritham, U. (2015). Nursing faculty: Challenging the personal competency. *Nursing journal, 42* (Supplement November), 214-221.
- Sinlarat, P. (2016). *Think for teacher*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Skulphan, S. (2015). Hidden curriculum: The importance for nursing education. *Nursing journal, 42*(3), 194-202.
- Sngounsiritham, U. (2010). *Professional nursing development* (2nd ed.). Chiang Mai: Changprint.
- Sngounsiritham, U. (2012). Preparing readiness of nursing education institutions for being Asian Community in 2015. *Nursing journal, 39*(1), 1-9.
- Srisatidnarakul, B. (2010). *The methodology in nursing research*. Bangkok: U&I Inter Media.
- Srisuphan, W., Luangamornlert, S., & Sawaengdee, K. (2012). Preparation of the nursing profession towards Asian Community. *Thai Journal of Nursing Council, 27*(3), 5-10.
- Sutthinarakorn, W. (2017). Thailand education future in the context of Thailand 4.0 in Abhisit Vejjajiva' a perspective. *Kasetsart Educational Review, 32*(1), 47-50.